

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ÖLÇEĞİ'NİN ORTAOKUL DÜZEYİNE UYARLANMASI

ADAPTATION OF THE SCALE ON ENTREPRENEURSHIP TENDENCIES OF UNIVERSITY STUDENTS TO THE SECONDARY SCHOOL LEVEL¹

Süleyman YAMAN² Belgin BAL İNCEBACAK³ Aslı SARIŞAN TUNGAÇ⁴

Başvuru Tarihi: 28.06.2021 Yayına Kabul Tarihi: 21.02.2022 DOI: 10.21764/maeuefd.959033

Araştırma Makalesi

Özet: Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin girişimcilik düzeylerini belirlemek amacıyla üniversite düzeyi için geliştirilmiş geçerlik ve güvenilirliği yüksek bir ölçme aracını ortaokul düzeyine uyarlamaktır. Araştırma, Çemrek ve Girginer tarafından geliştirilen ve 30 maddeden oluşan Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Eğilimleri Ölçeğinin ortaokul düzeyine uyarlamasının yapıldığı metodolojik geçerlik ve güvenilirlik çalışmasıdır. Araştırmanın örnekleminde, 6 farklı ortaokulun 5-8. sınıflarında öğrenim gören toplam 996 öğrenci yer almıştır. Ölçme aracının faktör yapısını ve bu yapının uygunluğunu test etmek için Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Bu sonuçlar, uyarlanan ölçeğin 3 faktör üzerine kurulabileceğini göstermektedir. Farklı yöntemlerle bu sonuçların tutarlılığı test edilmiştir. Ölçeğin alt faktörleri "Hedef Odaklılık", "Girişkenlik" ve "İleri Görüşlülük" şeklindedir. Bu çalışmanın sonuçları ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik yönünden yeterli nicel özelliklere sahip olduğunu ve ortaokul düzeyinde kullanılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: *Ölçek uyarlama, girişimcilik, girişimcilik eğilimi, ortaokul*

Abstract: The aim of the research is to develop a measurement tool for the entrepreneurial tendencies of secondary school students in entrepreneurship education. This is a methodological validity and reliability study in which the adaptation of the Entrepreneurship Tendencies In University Students was developed by Çemrek and Ginginer and consisted of 30 items. The sampling of this research consisted of 996 students from 5-8 grades of 6 different secondary schools. Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted to test the factor structure of the measurement tool and the suitability. EFA results show that the adapted survey can be established on three factors. These results were tested using different methods. The sub-factors of the scale are "Goal Orientation", "Assertiveness," and "Foresightness". The results of this study show that the survey is suitable in terms of reliability, and validity and that it can be used, especially at the secondary school level.

Keywords: *Survey adaptation, entrepreneurship, entrepreneurship tendency, secondary school*

Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojileri, yaratıcılık, inovasyon ve üretim ülkelerin gelişmişlik düzeylerini etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Bu kavramlar aynı zamanda girişimcilik sürecinin en

¹ 119B720 kodlu TÜBİTAK-4004-Doğa Eğitimi Bilim Okulları Destekleme Programı kapsamında "Geleceği Sorgulayan Girişimciler I-II" isimli projede kullanılmak üzere geliştirilen ölçek çalışmasına katkılarından dolayı TÜBİTAK'a teşekkür ederiz.

² Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, slymnyyn@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5152-4945

³ Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, belginbal33@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4643-8051

⁴ Arş Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, aslisarisan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3709-5288

önemli öğelerindendir. Ulusal ve uluslararası alanda ülkelerin rekabet etmelerinde kilit nokta olan girişimcilik, bu ülkelerin eğitim politikalarında da dikkate alınmıştır. Avrupa Birliği (AB) ve bu birliğe bağlı ülkeler girişimciliği teşvik etmek için politikalar geliştirmişlerdir. Son 20 yıllık süreçte girişimcilik eğitimi ile bağlantılı strateji gelişimini etkileyen AB politika belgeleri şu şekildedir: Avrupa’da Girişimcilik Yeşil Kitap (2003), Avrupa’da Girişimcilik Eğitimi Oslo Gündemi (2006), Yaşam Boyu Öğrenme Temel Yeterlikleri Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tavsiye Kararları (2008), Girişimcilik Eğitimi Tematik Çalışma Grubu Final Raporu ve Eğitim ve öğretimde girişimcilik Avrupa Konseyi Kararları (2014), Girişimcilik Eğitimi: Başarıya Giden Yol ve Eğitim ve öğretim aracılığıyla genç girişimciliği teşvik etmede Avrupa Parlamentosu Kararları (2015), Girişimcilik 2020 Eylem Planı ve Avrupa’da Okulda Girişimcilik Eğitimi (2016), Avrupa Birliği Gençlik Stratejisi 2019-2027 (2018) ve Avrupa Birliği Dijital Eylem Planı (2020). İlgili belgeler ve raporlar incelendiğinde girişimcilik eğitiminin Avrupa Birliğinin temel politikalarından biri haline geldiği açıkça görülmektedir.

Girişimcilik kavramına yönelik Türkiye’de de önemli sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların son 13 yıldaki sıralaması şu şekildedir: Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi (2009), Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı 2010-2014 (2009), Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2014-2016 ve Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018, 2014-2018 Onuncu Kalkınma Planı Girişimciliğin Geliştirilmesi Özel İhtisas Komisyon Raporu (2014), Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015-2018 (2015), İlkokul Öncesi, İlkokul ve Ortaokul Eğitimi Kurumlarının Standartlaşma Kılavuzu (2016), Millî Eğitim Bakanlığı 2019–2023 Stratejik Planı ile Millî Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu (2019). Bu belgelerde girişimciliğin Türkiye’de bir eğitim politikası haline gelmesi gerektiğinden ve gelişmesi için alınması gereken tedbirlerden bahsedilmiştir.

Yukarıdaki gibi birçok ulusal ve uluslararası belgede geçmesine ve her belgede de çok önem verilen bir kavram olmasına rağmen girişimciliğe yönelik net ve standart bir tanımlama yapılamamıştır. Avrupa’da Okulda Girişimcilik Eğitimi Eurydice Raporunda (2016) ülkelerin kendilerine ait girişimcilik tanımları olduğu ifade edilmiştir. Çek Cumhuriyeti ve Yunanistan girişimciliği Avrupa Temel Yeterlik kavramı olarak tanımlamışlardır. Fransa, Hollanda, İspanya, Birleşik Krallık (Kuzey İrlanda) girişimcilikte yaratıcılık ve risk kavramına vurgu yapmışlardır. Norveç ise çalışma hayatının içindeki her şeyin girişimcilik eğitimi olduğunu ifade etmiştir. Bu

kavramla ilgili en net tanım Avrupa’da Okulda Girişimcilik Eğitimi Eurydice Raporu (2016) ve Yaşam Boyu Öğrenme için Temel Yeterlikler Avrupa Parlamentosu Konseyinin (2008) kararları içinde verilen aşağıdaki tanımdır:

“Girişimcilik eğitimi, öğrencilerde yaratıcı fikirleri girişimci eylemlere dönüştürme becerisi ve zihniyeti oluşturma sürecidir. Tüm öğrenciler için kişisel gelişim, aktif vatandaşlık, sosyal katılım ve iş verilebilirliği destekleyen temel bir yeterliktir. Tüm öğrenme disiplinlerindeki yaşam boyu öğrenme süreçleri ve ticari bir hedef olsun veya olmasın girişimcilik ruhuna veya davranışına katkı sağlayan tüm eğitim ve öğretim yolları (örgün, yaygın ve örgün olmayan) ile ilgili kavramdır (s.19)”

Bu tanımın yanında Avrupa Komisyonu (2006) girişimciliği bireyin fikirlerinin eyleme dönüşme yeteneği olarak belirtmiştir. Yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma ve hedeflere ulaşmak için planlama ve yönetme becerilerini içinde barındıran girişimcilik toplumdaki tüm kesimleri ilgilendirmektedir. Komisyon raporunda toplumların girişimci olmasının önemine değinilmiştir. Girişimcilik niyeti ve başarısı aslında sosya ekonomik ve kişisel özelliklerle ilgilidir (Tolentino ve diğerleri, 2014; Zacher ve diğerleri, 2012). Zacher ve diğerleri, (2012) risk almanın yaş ve cinsiyet ile daha çok ilişkili olduğunu vurgulamışlardır. Buradan da anlaşılacağı üzere girişimcilik toplumsal bir olay gibi gözükse de kişilik özellikleri ile daha bağlantılı ve ilintilidir. Kahl (1965) benzer koşullar altında bazı kişilerin girişimci gibi davrandıklarını bazılarının ise bu şekilde davranmadıklarını ifade etmiştir. Girişimci kişilerin ve olmayanların kişilik özellikleri birbirinden farklı olmaktadır. Kahl, sosyolojik ve psikolojik değişkenlerin birleştirilmesi ile girişimci kişilerin tespit edilebileceğini belirtmiştir. McClelland (1965) ve Meyer ve diğerleri (1961) girişimci kişileri belirlerken kişilik özelliklerine bakılması gerektiğini vurgulamışlardır. Kişilik özelliklerinin yanı sıra, Liles (1974) durumsal koşulların girişimciliği etkilediğini belirtmiştir. Bonnett ve Furnham (1991) girişimcilikteki karar verme süresinin kişilik özelliklerine etkisi ve bunun yansımaları olarak girişimciliğe etkisine odaklanmışlardır. Yukarıdaki araştırmalar birçok farklı koşul ve durumun girişimcilik üzerinde etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu koşul ve durumların girişimcilik eğilimi üzerinde de etkisinin olduğu kabul edilebilir. Alanyazın incelendiğinde girişimcilik eğiliminde, kendine güven, risk alma, başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, sosyal, ekonomik etkiler, teknolojik faaliyetler gibi birçok koşulun etkili

olduğu görülmektedir. Hisrich (1990) girişimcilikte bireylerin kişisel özellikleri ve yaşantılarının var olan durum ile ilişkilendirilerek girişimciliğe yakın ya da uzak durmaya etkisinin bulunduğunu; Wennekers ve Thurik (1999) ise kültürel ve kurumsal çerçevelerin girişimciliği etkilediğini belirtmişlerdir. Türker ve Sönmez Selçuk (2008) Türkiye'de Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyeliğe yönelik çalışmalar kapsamında girişimcilik eğitimi ve girişimcilik niyetlerinin belirlenmesinin önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu amaçlara yönelik geliştirilecek standartlaşmış bir ölçme aracının, ülkemizdeki girişimcilik eğilimini ortaya çıkarmak için yararlı olacağı varsayılmaktadır.

Girişimcilik, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş döneminde birçok araştırmacının dikkatini çeken konular arasında yer almıştır (Yıldız, 2019). Girişimcilik kavramına bu kadar çok önem verilmesinin nedeni; sosyal, toplumsal ve ekonomik güç olarak görülmesidir (Öztürk, 2019). Devletlerin iktisadi olarak büyümesi, aslında devletin girişimcilik kültürüne verdiği önem ile orantılıdır. Girişimci kültürünün artması, girişimcilik eğitimlerine önem verilmesi gerektiğinin en büyük kanıtıdır. Tiyek (2018) girişimci adaylara ve girişimci olmak isteyenlere girişimcilik becerilerini artırıcı bilgilerin verildiği eğitim sürecini girişimcilik eğitimi olarak tanımlamıştır. Girişimcilik eğitimlerinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere bu denli önemli görülmesinin temel sebebi, ülkelerin ekonomik, kültürel ve politik gelişmelerini destekleyecek olan girişimcilerin yetişmesine katkı sağlamasıdır. Sarıtaş ve Duran (2017), girişimcilik eğilimini etkileyen dört faktörün (aile yapısı, eğitim, toplumsal kültür ve kişilik özellikler) olduğu ifade etmişlerdir. Girişimcilik becerilerinin birçok alanda kullanılması yanında eğitim politikalarını şekillendirmesi ve ekonomiyi etkilemesi konunun önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Eğilim, her alanda olduğu gibi girişimcilik sürecinde de önemli bir kavramdır (Dilsiz ve Kölük, 2005). Girişimcilik eğitimi alan bireylerin öğrenmeleri girişimcilik eğilimleri ile ilişkilidir (Jeonghwan 2008, akt: Tanrıverdi, Bayram ve Alkan, 2016). Bu açıdan bireylerin girişimcilik eğitimlerinden sonraki verimin ölçülmesi, girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle bu alanda güvenilirlik ve geçerlik düzeyi test edilmiş ve yüksek olan ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. Literatürde girişimcilik eğilimini değerlendirmek için tematik algı testi (Caird, 2013; Fineman, 1977; Hansemark, 2000) gibi farklı testlerin yanında girişimcilik eğilimleri ölçeği (Çemrek ve Girginer, 2017; Yılmaz ve Sünbül, 2009), bireysel girişimcilik algı ölçeği (Yalçın İncik ve Uzun, 2017), bireysel girişimcilik eğilimi ölçeği (Şart, 2020) gibi veri toplama araçlarının bulunduğu görülmektedir. Hansemark (2000) çalışmasında algı testleri ile

yapılan çalışmalarda girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesinin uzun süre işe yaramadığını ifade etmiştir. Yılmaz ve Sünbül (2009) ise ölçeklerin girişimcilik eğilimini ve kişilerin eğitimlerden nasıl fayda sağladığını belirlemede işe yaradığı ifade etmişlerdir.

Girişimcilik eğilimini ölçmeye yönelik ulusal literatür incelendiğinde Çemrek ve Girginer (2017), Çelik, Bacanak ve Çakır (2015), Deveci ve Çepni (2015) ile Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından üniversite öğrencileri, Şart (2020) tarafından ise mezunlar için geliştirilmiş beş ölçek bulunduğu tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencilerine yönelik olarak ortaokul öğrencilerine yönelik fen tabanlı girişimcilik ölçeği Deveci (2018) ile Eroğlu, Deveci ve Gürdoğan Bayır (2020) ortaokul öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği olduğu tespit edilmiştir. Eroğlu, Deveci ve Gürdoğan Bayır (2020) geliştirmiş oldukları ölçek özfarkındalık, risk alma ve fırsatları değerlendirme boyutlarından oluşmaktadır. Girişimciliğin boyutları yalnızca bunlar ile sınırlı değildir. Çemrek ve Girginer'in (2017) geliştirdikleri ölçek 9 faktörden meydana gelmektedir. Daha fazla boyutu kapsayan maddelerin olduğu tespit edilmiştir. Bu yüzden bu ölçeğin ortaokul düzeyine uyarlamak için daha uygun olduğu düşünülmüştür. Alanda yapılan çalışmalara bakıldığında girişimcilik eğitimlerinin küçük yaşlardan başlayıp hayat boyu devam ettiği görülmektedir. Girişimcilik eğitimlerinin ülke ekonomisinin kalkınmasına katkı yapacağına yönelik olumlu beklentilerin olması bu alanda çalışma yapılmasının temel nedenleri arasındadır. Bu amaçla ortaokul düzeyine uygun girişimciliğin birçok boyutunu ölçecek ölçeğin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin ne düzeyde olduğunun belirlenmesi için ölçek geliştirmek amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırma, metodolojik geçerlik ve güvenilirlik çalışması kapsamında gerçekleşen bir ölçek uyarlama çalışmasıdır.

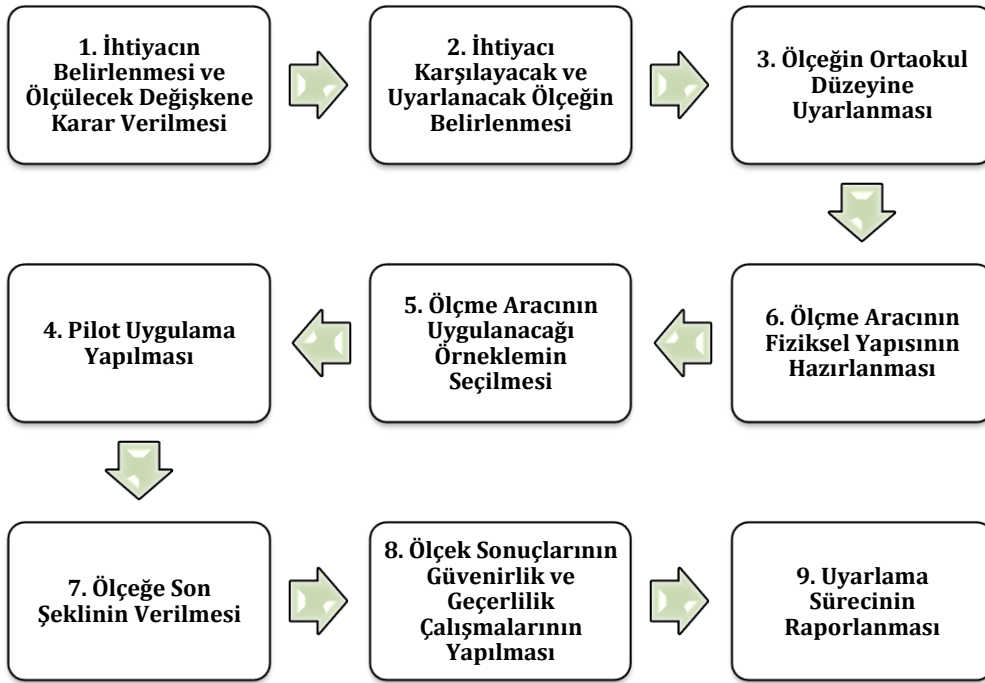
Örneklem

Araştırmanın verileri 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz yarısında Karadeniz bölgesinin Giresun, Samsun, Ordu, Amasya, Tokat illerdeki merkez ilçe merkezinde ortaokullarda öğrenim gören örneklemde elde edilmiştir. Araştırmada uygun örnekleme göre belirlenen 12 ortaokuldan 6 tanesi rastgele seçilmiş ve bu okullardaki öğrencilerden 996 tanesine taslak form gönderilmiş ve bu öğrencilerin dönüş sağladığı toplam 498 veriye erişilmiştir. Bu kapsamda araştırmada

toplanan verilerin olasılıksız örnekleme türlerinden uygun örnekleme ile elde edildiği söylenebilir. Çünkü örneklem çalışma evreninden bir olasılık dâhilinde seçilmemiş olmasına rağmen araştırmanın amacına uygun olan bir kesit özelliği taşımaktadır. Verilerin toplandığı örneklemdaki öğrencilerin 282 tanesi kız, 216 tanesi erkektir.

Ölçeğin Geliştirilme Aşamaları

Bu çalışmada ölçek uyarlanma çalışmalarının aşamalarına yönelik kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmıştır. Bu kapsamda Hambleton ve Patsula (1999), Seçer (2018) ve Şeker ve Gençdoğan (2014) tarafından önerilen aşamalar dikkate alınmış ve daha etkili olması bakımında üç uyarlama basamakları harmanlanarak, bu çalışma için aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir:

Şekil 1: Ölçek Uyarlama Süreç Aşamaları

Ölçek uyarlama sürecine yönelik ayrıntılı bilgiler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

1. İhtiyacın Belirlenmesi ve Ölçülecek Değişkene Karar Verilmesi

Ülkelerin geleceği olan öğrencilere girişimcilik becerilerinin kazandırılması ve öğrencilerin girişimciliğe karşı bakış açılarının olumlu yönde değişmesi için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bunun için de, öğrencilerin girişimciliğe yönelik eğilimlerinin ortaya

çıkarılması gerekmektedir. Literatürde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi ile ilgili çalışmalar yapıldığı ama yeterli olmadığı görülmektedir. Bu çalışma ile geliştirilecek olan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçülmesine yönelik geçerlik ve güvenilirliği yüksek bir ölçme aracının, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2. maddesindeki Türk Milli eğitiminin Temel Amaçlarının (MEB, 2018) gerçekleşmesi için yararlı olacağı kabul edilmektedir.

2. İhtiyacı Karşılacak ve Uyarlanacak Ölçeğin Belirlenmesi

Literatür tarandığında ortaokul düzeyine uygun herhangi bir ölçek çalışmasının yapılmadığı belirlenmiştir. Bu amaçla ortaokul öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ne düzeyde olduğunun belirlenmesi için bu ölçeğin Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Girişimcilik becerileri arasında güven, cesaret, tecrübe, yetenek, risk alma, iş fikri, kariyer, kazanç, idealistlik, girişkenlik, rekabetçilik, kendi işinin patronu olma ve fırsatları algılamamanın olduğu literatürde ifade edilmiştir. Bu becerileri kapsayan faktörler Çemrek ve Girginer (2017) tarafından geliştirilen ölçekte yer almaktadır. Bu nedenle yeni bir ölçme aracı geliştirmek yerine geçerlik ve güvenilirlik düzeyi yüksekbu ölçeğin ortaokul düzeyine uyarlanmasının daha uygun olacağı değerlendirilmiştir.

3. Ölçeğin Ortaokul Düzeyine Uyarlanması

Çemrek ve Girginer (2017) tarafından geliştirilen ölçeği ortaokul düzeyine uyarlanmak için, gerekli izinler alındıktan sonra ölçek maddeleri ve ilgili literatür incelenmiştir. Ölçek maddeleri araştırmacılar tarafından literatür temel alınarak incelenmiş ve ortaokul düzeyine uygun olup olmadığı tartışılmıştır. Toplam 9 faktörden meydana gelen ölçeği oluşturan 30 madde detaylı olarak incelenerek ortaokul düzeyindeki öğrencinin anlayacağı şekilde yeniden düzenlenmiştir. Maddelerin bu hali eğitim bilimleri alanında bir öğretim elemanına gelişim ve eğitim psikoloji açısından, ölçme ve değerlendirme alanından bir öğretim elemanına maddelerin derecelendirilmiş ölçek için uygunluğu ve görünüş geçerliği açısından ve bir Türk Dili uzmanına ise dil ve anlaşılabilirlik açısından inceletilerek görüşlerine göre düzenlemeler yapılmıştır. Bu işlemlerden sonra maddelerin son hali, orijinal ölçekteki yapı dikkate alınarak oluşturulmuştur. Ölçeğin bu son hali, veri toplanacak hedef kitleden küçük bir gruba (12 öğrenci) uygulanmıştır. Öğrencilerin maddelere ilişkin görüşleri ve genel olarak verdikleri cevaplar dikkate alınarak bazı yazım ve anlam düzenlemeleri yapılarak 30 maddelik ölçme aracı geniş örneklemelere uygulanmaya hazır

hale getirilmiştir. Ayrıca öğrenciler ortalama 17,5 dakikada ölçeği cevaplamışlardır. Bu nedenle ölçeğin cevaplanması için 20 dakikalık sürenin yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

4. Ölçme Aracının Fiziksel Yapısının Hazırlanması

Ölçek maddeleri incelenmiş ve maddelerin sıralanması ve fiziksel olarak hazırlanması bu aşamada gerçekleştirilmiştir. Maddeler kategorilerine göre sıralanmış ve dereceleri Likert tipi ölçeklere uygun şekilde yapılandırılmıştır. Ölçeğin dereceleri “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Ne katılıyorum ne katılmıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde ve yukarıdaki sıraya göre 1-5 arasında puanlanacak şekilde oluşturulmuştur. Son olarak madde numaraları verilmiş ve bağımsız değişken olarak kullanılacak demografik bilgi soruları ile yönerge eklenerek form tamamlanmıştır.

5. Ölçme Aracının Uygulanacağı Örneklemin Seçilmesi

Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde evrenin temsil edilebilirliği dikkate alınarak işlemler yapılmıştır. Bu amaçla ortaokul öğrencilerinden veriler toplamak için çalışma evreni olarak belirlenen Karadeniz Bölgesindeki bir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Çalışmanın örneklemini, ilgili ilin en büyük üç ilçesinde yer alan ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerdir. Örneklemdaki öğrencilerin yarısından fazlasına ulaşmak için her ilçeden iki okul olmak üzere altı okuldan toplam 696 öğrenciye ulaşılmıştır.

6. Ölçeğin Uygulama Yapılması

Örneklemdaki öğrencilere araştırmacılar tarafından taslak form dağıtılmış ve 20 dakika içinde doldurmaları istenilmiştir. Böylece öğrencilerin anlamadıkları herhangi bir madde olması durumunda anında dönüt verilebilmiştir. Gönüllülük esasına vurgu yapılarak ölçeğe cevap vermeleri kendi isteklerine bırakılmıştır. Bu süre sonunda 498 öğrencinin formu doldurduğu tespit edilmiştir. Tüm veriler araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Örneklemin evreni temsil etme düzeyi için kabul edilebilecek hata payı ,05 ve tahmin için gerekli görülen güven aralığı %95 olduğunda seçilen örneklemin yeterli olduğu söylenebilir.

7. Ölçme Aracına Son Şeklinin Verilmesi

Uygulama sonrasında ölçme aracından toplanan verilerde aşırı değerlerin oluşup oluşmadığı, işaretlemelerde %5'ten daha fazla boş bırakılan madde olup olmadığı, madde puanları arasındaki

korelasyon katsayılarında önemli farklılıklar bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Ölçek maddelerinin çarpıklık ve basıklık değerleri -1,00 ile +1,00 arasında olduğundan (Büyüköztürk, 2010), tüm maddelerin testte yer alabileceği varsayılmıştır. Ayrıca bilgisayar ortamına aktarılan verilerde eksik, aşırı veya hatalı veri girişi yapıp yapılmadığı kontrol edilmiştir. Toplam 498 öğrencinin 30 maddeye verdiği cevapların yer aldığı 14940 hücre içerisinde 14 maddenin öğrenciler tarafından boş bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu boş bırakılan maddelerin ise bir sistematüğının olmadığı; yani rastgele meydana geldiği ve belirli öğrencilerde yığılmadığı anlaşılmıştır. Eksik veri hücresi/toplam hücre oranı dikkate alındığında 0,001 verisi ortaya çıkmıştır. Düzeltme işlemi olarak boş hücreye seri ortalama puan ataması yapılarak (Hair, Anderson, Tatham ve Black, 1998) eksik hücreler doldurulmuştur. Standart puanlara dönüştürülmesi için ham puan verileri kullanılarak aşırı uç değer olup olmadığı tespit edilmiştir. Tabachnick ve Fidell (2014) faktör analizinin hataların en aza indirmek için bu işlemin yapılmasının uygun olduğunu belirtmişlerdir. Seo (2006) maddeler için standart Z puanlarının -3 ve +3 arasında değerler alması gerektiğini belirtmiştir. Verilerin standart puanlarının aralığında olduğu tespit edilmiştir. Toplam 30 maddenin hepsinin basıklık değerlerinin -1,00 ile +1,00 arasında olduğu belirlenmiştir.

8. Ölçek Sonuçlarının Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışmalarının Yapılması

Bu aşamada ölçme aracından toplanan verilerin geçerlik ve güvenirlik düzeyinin tespiti yapılmıştır. Hem güvenirlik hem de geçerlik düzeyinin tespitinde birden fazla yöntem tercih edilmiştir. Ölçme aracının geçerlik düzeyinin tespitinde, önceki aşamalarda gerçekleşen kapsam ve görünüş geçerliği yanında bu aşamada özellikle yapı geçerliği için kanıtlar ele alınmıştır. Bu amaçla açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılarak ölçme aracının orijinal ölçeğin ölçtüğü yapıları ölçme düzeyi incelenmiştir. Güvenirlik düzeyinin tespiti içinse iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Bu amaçla derecelendirilmiş ölçekler için tercih edilen Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır.

9. Uyarılama Sürecinin Raporlanması

Araştırma verilerinin analizine ilişkin bilgiler, bulgular kısmında ayrıntılı şekilde sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde Bireysel Girişimcilik Eğilimleri Ölçeğinin ortaokul düzeyine uyarlanması sürecinde yapılan analizlere ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Ölçme Aracının Ön Güvenirlik Düzeyi

Ölçme araçlarının güvenilirlik düzeyi, geçerlik düzeyi sağlanmasının ön şartlarından biridir (Ercan ve Kan, 2004). Bir başka ifadeyle, toplanan veriler için tesadüfi hataların güvenilirlik yanında geçerlik düzeyini de düşürmektedir. Bu nedenle ölçeğin 30 maddelik hali Cronbach Alpha Yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analiz sonunda toplanan verilerin güvenilirlik katsayısının 0,87 olduğu belirlenmiştir. Bu işlemde bazı maddelerin testten çıkarılmasının güvenilirlik katsayısını artırabileceği tespit edilmiş ve maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Tablo 1’de madde-toplam puan arasındaki korelasyon değerleri sınıflandırılarak verilmiştir. Sınıflandırmada toplam puan ile madde puanları arasında ,50 ve üstü; ,40-,49; ,30-,39 ve ,29 ve altı şeklindeki ilişki dikkate alınmıştır:

Tablo 1.

Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının sınıflandırılmasına ilişkin sonuçlar

No	Arahklar	Maddeler
1	,50 ve üzeri	Madde1, Madde2, Madde3, Madde4, Madde6, Madde9, Madde17, Madde19, Madde20, Madde23, Madde26, Madde29
2	,40-,49 arası	Madde5, Madde7, Madde10, Madde11, Madde22, Madde25, Madde28
3	,30-,39 arası	Madde8,
4	,29 ve altı	Madde12, Madde13, Madde14, Madde15, Madde16, Madde18, Madde21, Madde24, Madde27, Madde30

Korelasyon değeri 0,30’un altındaki 12, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 27 ve 30. maddelerin testten çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu maddeler çıkarıldıktan sonra ölçme aracının iç tutarlılık katsayısının 0,88 olduğu hesaplanmıştır.

Ölçme Aracının Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

Çalışmada örneklemden toplanan verilere ilişkin Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Geçerlik, geliştirilen veya uyarlanan ölçme aracının başka özellikleri sürece katmadan sadece amacına yönelik işlem yapabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Tekin, 2004). Bir ölçme aracının amacını gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin belirlenmesinin farklı yol ve yöntemleri bulunmaktadır. Bu kısımda yapı geçerliği üzerinde durularak ölçme aracının geçerliği

açıklanmaya çalışılacaktır. Bu amaçla ölçme aracının uyarlanmasında yapılan işlemlerin aşamaları detaylı bir şekilde aşağıda açıklanmıştır:

Problemin tanımlanması ve veriler toplanması

Uyarlaması yapılan ölçek ülkemizde son yıllarda ilgi çeken konulardan biri olan ve okul öncesinden üniversiteye kadar her eğitim düzeyinde yer verilen girişimciliktir. Literatür dikkate alındığında ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin bu beceriye yönelik eğilimlerinin ortaya çıkarılması, onların bireysel gelecekleri yanında bir parçası oldukları toplumun geleceği açısından da yararlı bilgiler sağlayabilecektir. Bu amaca yönelik yapılan bu çalışmanın verileri 6 farklı ortaokulda öğrenim gören 498 öğrenciden toplanmıştır.

Verinin faktör analizine uygunluğunun test edilmesi

Çalışma kapsamında toplanan verilerin faktör analizine uygunluğu için ilk olarak maddeler arası korelasyon katsayıları incelenmiştir. Bu incelemede temel ölçüt, maddeler arası korelasyon katsayılarının 0,10'dan küçük ve 0,90'dan büyük değerler olup olmadığıdır. Bu işlem sonrasında Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) ve Barlett'in Küresellik (Barlett's Test of Sphericity-BTS) test skorları incelenmiştir. KMO değeri 0,50'den büyük olduğunda, verilerin faktör analizine uygun olduğu varsayılmaktadır. Yapılan analiz sonunda bu ölçeğin verilerinin KMÖ değerinin 0,90 belirlenmiştir. Field (2005), ölçek geliştirme çalışmalarında 0,80 ile 0,90 arasındaki değerlerin faktör analizi yapmak için uygun olduğunu ifade etmiştir. Büyüköztürk (2010), BTS testine göre toplanan verilerin anlamlılık düzeyinin ,05'ten küçük olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu çalışmanın BTS sonuçlarına yönelik ki-kare değerinin anlamlı olduğu ($\chi^2=4289,53$; $p<,01$) ve ölçme aracındaki değişkenlerin birbiri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Buna göre çalışmada uyarlanan ölçeğin sonuçlarının güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca Field (2005) değişkenlerin örneklem uygunluk ölçüsünün belirlenmesi için anti-ımağ korelasyon değerine bakılabileceğini ve örneklem uygunluk ölçüsünün ,50'ten küçük olması durumunda analizlerin tekrar edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. İlgili ölçeğin maddeleri arasındaki anti-ımağ korelasyon değerleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 2.

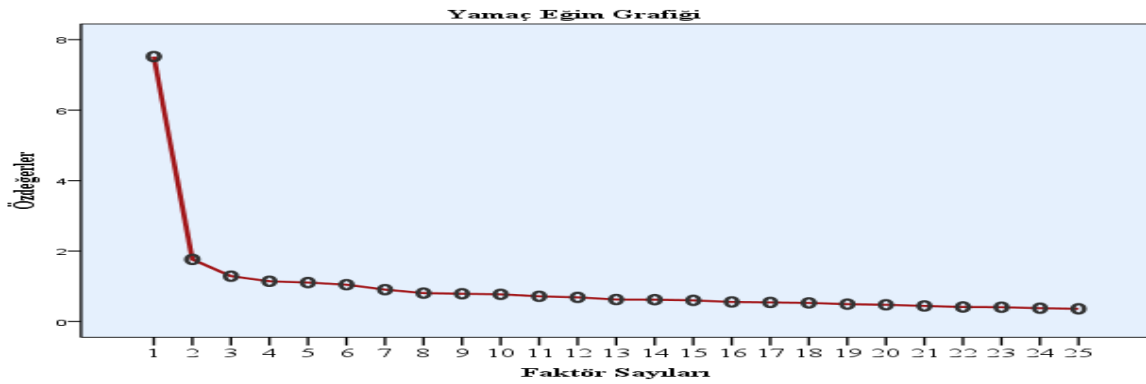
Maddeler arasındaki anti-imağ korelasyon değerleri

Madde	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Anti-imağ katsayısı	,92	,92	,95	,93	,87	,92	,89	,83	,94	,90	,91	,86	,96	,70	,63	,78	,91	,86	,90	,94	,81	,92	,92	,87	,90	,94	,93	,89	,93	,72

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde, ölçek maddelerin anti-imağ korelasyon katsayılarının ,63 ile ,95 arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Anti-imağ korelasyon matrisinde yer alan bu değerler, maddelerin faktör çözümlemesinde yer alıp almayacağını kararı için kullanılan bir ölçüttür. Matrisde bulunan değerler, tüm maddelerin analize katılmasının uygun olduğunu göstermektedir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010; Can, 2014). Bu sonuçlar toplanan veriler için yapılan faktör analizinin uygunluğuna yönelik bir kanıt olarak düşünülebilir.

Faktör analizi ile değişkenin temel bileşenlerinin belirlenmesi

AFA, gözlenen değişkenler arasındaki açık veya gizli ilişkileri ve yapısı belirlemek, birbiri ile ilişkili çok sayıdaki maddeden daha az sayıda tanımlanabilen anlamlı yapılara ulaşmak amacıyla yapılan ve birçok işlemde oluşan bir analizdir (Tabachnick ve Fidell, 2014). Tabachnick ve Fidell, ölçme aracının faktör yapısının tespit edilmesinde temel bileşenler analizinin kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Toplanan veriler için yapılan bu analiz sonunda ölçekte öz-değeri 1,00'dan büyük olan 4 faktör olduğu belirlenmiştir. Ayrıca faktör sayısının test edilmesi için yamaç eğim grafiğine bakılmıştır.

Şekil 2. Yamaç eğim grafiği

Yamaç eğim grafiği, ölçeğin öz-değeri yanında ölçeğin faktör yapısı hakkında bilgi vermektedir. Bu grafikler özellikle 200'den büyük örneklerde öz-değerden daha güçlü bir kanıt olarak kabul edilmektedir (Field, 2005). Bu grafikte ilk önemli eğimin üçüncü noktadan itibaren başladığı dikkate alınarak ölçeğin üç faktörden oluşabileceği kanaatine varılmıştır. Ölçek maddelerine ilişkin faktör yük değerleri ve betimsel istatistik sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Ölçek maddelerine ilişkin faktör yük değerleri ve betimsel istatistik sonuçları

Maddeler	Faktör1	Faktör2	Faktör3	\bar{X}	S
Madde19	,72			4,22	1,08
Madde17	,63			4,03	1,07
Madde23	,62			3,97	1,16
Madde6	,50			4,24	1,14
Madde4	,46			4,05	1,11
Madde3	,46			3,84	1,22
Madde20	,44			3,99	1,17
Madde11	,44			3,82	1,21
Madde29		,58		3,73	1,19
Madde26		,58		3,85	1,13
Madde22		,56		3,71	1,29
Madde28		,54		3,55	1,19
Madde2		,53		3,30	1,25
Madde9		,45		3,81	1,21
Madde8		,42		3,27	1,32
Madde25		,40		3,73	1,28
Madde5			,51	3,72	1,28
Madde7			,47	3,76	1,25
Madde1			,46	3,79	1,17
Madde10			,44	3,63	1,26

Tablo 3'e göre ölçme aracı 3 faktörden oluşmaktadır. Ayrıca ortak faktör varyans değerleri, orijinal ölçekteki 20 maddenin faktör analizine katılabileceğini göstermektedir. Orijinal ölçekte yer alan 14, 15, 16, 21 ve 30. maddeler güvenirlik katsayısını düşürdüğü için analizden çıkarılırken faktör analizinde faktör yük değerleri arasındaki fark ,10'dan küçük olan veya hiçbir faktöre yüklenmeyen 12, 13, 18, 24 ve 27. maddeler de analizler sonunda ölçek formundan çıkarılmıştır. Bu işlemin gerekçesi, bir maddenin yalnızca bir özelliği ölçmesinin ve birden fazla faktörde binişiklik göstermemesinin gerekmesidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Yapılan analizler sonucunda birinci faktörün 5, ikinci faktörün 8 ve üçüncü faktörün 4 maddeden meydana geldiği tespit edilmiştir. Bu durum, ölçme araçlarında bir faktörde en az 3 madde bulunması koşulunun sağlandığı anlamına da gelmektedir (MacCallum, Widaman, Zhang ve Hong, 1999). Comrey ve Lee (1992) faktör yük değerlerini; mükemmel (,70 ve üzeri); çok iyi (,63 ile ,70 arası), iyi (,55 ile ,62 arası), normal (,45 ile ,54 arası) ve kötü düzey (,32 ile ,44)

şeklinde sınıflandırmışlardır. Bu sınıflandırmaya göre faktör yük değerleri incelendiğinde 1 maddenin mükemmel, 1 maddenin çok iyi, 4 maddenin iyi, 9 maddenin normal ve 5 maddenin kötü faktör yüküne sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu işlemlerden sonra belirlenen maddelerin yüklendiği faktörler ve bu faktörlerin varyanslarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 4.

Ölçeğin alt faktörlerine ilişkin varyans sonuçları

Faktörler	Madde Sayısı	Maddeler	Öz-değer	Açıklanan Varyans
Faktör1	8	3-4-6-11-17-19-20-23	6,40	28,95
Faktör2	8	2-8-9-22-25-26-28-29	1,63	5,11
Faktör3	4	1-5-7-10	1,24	2,79
Toplam	20	20		36,85

Tablo 4'e göre ölçme aracının birinci faktörü 8 maddeden oluşmuştur. Bu faktörün özdeğeri 6,40; açıkladığı varyans 28,95 olarak tespit edilmiştir. Toplam 8 maddeden meydana gelen ikinci faktörün özdeğeri 1,63; açıklanan varyans değeri 5,11'dir. Ölçeğin üçüncü faktörü 4 maddeden oluşmuş ve özdeğeri 1,24; açıklanan varyans değeri 2,79'dur. Böylece 20 maddeden oluşan ölçeğin toplam varyans değerinin 36,85 olduğu ortaya çıkarılmıştır. En yüksek varyansın birinci faktöre, en düşük faktörün ise üçüncü faktöre yüklendiği görülmektedir.

Yukarıdaki işlemler sonrasında ortaya çıkan faktörler, literatürle ilişkilendirilerek detaylı bir şekilde incelenmiş ve hangi özelliklerle ilişkili oldukları tespit edilmiştir. Böylece birinci faktör "Hedef Odaklılık", ikinci faktör "Girişkenlik" ve üçüncü faktör "İleri Görüşlülük" olarak isimlendirilmiştir. Bu faktörler arasında ortaya çıkan ilişki düzeyleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda toplam 10 maddenin farklı işlemlerde ortaya çıkan sonuçlar baz alınarak ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Çıkarılan maddeler incelendiğinde tecrübe, yetenek ve risk, idealistlik, girişkenlik faktörlerinde yer alan maddelerin ağırlıkta olduğu belirlenmiştir. Rekabetçilik, fırsatları algılama ve kendi işinin patronu olma faktörlerindeki birer maddede düşük faktör yükünden dolayı ölçekten çıkartılmıştır. Özellikler tecrübe, yetenek ve risk faktörünün bütün maddelerinin düşük puan almasının sebebi olarak öğrencilerin küçük yaş grubu olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. İdealistlik faktöründeki çıkan maddelere bakıldığında yine uzak hedeflerden bahsedilmesinden dolayı küçük yaş grubu öğrencilerinin bu maddeleri yeterli anlamadıkları düşünülebilir. Fırsatları algılama

faktöründeki çıkan madde incelendiğinde öğrencilerin kendi başına karar verme becerilerinin yeterince işlenmediği düşünülebilir.

Tablo 5.

Ölçeğin alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları

Faktör	Faktör2	Faktör3
Faktör1	,59	,57
Faktör2		,51

En yüksek ilişkinin birinci faktörle ikinci faktör ($r=,59$; $p < ,01$) arasında; en düşük ilişkinin ise ikinci faktörle üçüncü faktör arasında ($r=,51$; $p > ,05$) olduğu tespit edilmiştir. Büyüköztürk (2010), ,00-,29 arası düşük; ,30-,69 arası orta; ,70-1,00 arası yüksek ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, Büyüköztürk (2010) tarafından yapılan sınıflandırmaya göre faktörler arasında orta düzey ilişki olduğu anlamına gelmektedir.

Ölçme aracının yapı geçerliğinin belirlenmesinde faktör analizi dışında test-madde korelasyonu, karşıt gruplar yöntemi ve çoklu matris gibi farklı yöntemler de kullanılabilir. Bu çalışmada da karşıt gruplar yöntemi ile yapı geçerliği için ilave kanıtlar incelenmiştir. Yaman (2016) karşıt gruplar yönteminde puanların büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe doğru sıralanması gerektiğini ve sonrasında en yüksek ile en düşük %27'lik alt ve üst grup puanlarının karşılaştırılmasının gerektiğini ifade etmiştir. Bu işlemde kullanılan bağımsız gruplar t testinin sonucuna göre üst grubun puanı alt grubun puanından ne kadar yüksek olursa ölçme aracının amacını gerçekleştirme düzeyinin o kadar yüksek olduğu kabul edilmektedir.

Tablo 6.

Karşıt gruplar yöntemine ilişkin bağımsız gruplar için bağımsız gruplar için t-testi sonuçları

Faktörler	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Faktör1	Alt	135	3,11	,76	268	20,82	,000
	Üst	135	4,60	,34			
Faktör2	Alt	135	2,74	,49	268	33,47	,000
	Üst	135	4,50	,37			
Faktör3	Alt	135	2,96	,80	268	18,69	,000
	Üst	135	4,44	,46			
Toplam	Alt	135	2,93	,46	268	37,64	,000
	Üst	135	4,53	,17			

Tablo 6'ya göre, alt ve üst gruplarda yer alan öğrencilerin puanları arasında faktörler ve toplam puan arasında üst grup lehine manidar düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçme aracının yapı geçerliliği için faktör analizini destekleyen bir başka kanıt olarak değerlendirilmiştir.

Ölçme Aracının Faktörlerine Yönelik Açıklamalar

Orijinal ölçek 30 maddeden ve dokuz alt faktörden oluşmuştur. Ölçeğin alt faktörleri sırasıyla “Güven ve cesaret”, “Tecrübe, yetenek ve risk”, “İş Fikri”, “Kariyer ve kazanç”, “İdealistlik”, “Girişkenlik”, “Rekabetçilik”, “Fırsatları algılama” ve “Kendi işinin patronu olma” olarak isimlendirilmiştir. Uyarılama çalışmasının sonuçları ise ölçme aracının 3 faktörden meydana geldiğini göstermektedir.

Ölçme Aracının Güvenirlik Düzeyi

Güvenirlik katsayısının belirlenmesine yönelik ön çalışmanın neticesinde kalan 25 madde faktör analizine sokulmuş ve bu işlemde çıkarılan 5 maddeden sonra ölçme aracında toplam 20 maddenin kaldığı tespit edilmiştir. Bu 20 maddelik ölçme aracının genel ortalama puanının ve her bir alt boyuta ilişkin güvenilirlik katsayıları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Ölçme aracının genel ortalama puanının güvenilirlik katsayısı ve her bir alt boyuta ilişkin güvenilirlik katsayıları

Faktörler	Madde sayısı	Maddeler	Cronbach Alfa Yöntemi	Testi Yarılama Yöntemi (Spearman Brown)
Faktör 1	8	3-4-6-11-17-19-20-23	,83	,82
Faktör 2	8	2-8-9-22-25-26-28-29	,79	,80
Faktör 3	4	1-5-7-10	,63	,60
Toplam	20		,88	,84

Ölçme aracının güvenilirlik düzeyini belirlemek için iki farklı iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. Bunlardan Cronbach Alfa yöntemine göre elde edilen katsayısının ,88 olduğu belirlenmiştir. Ölçme aracının alt faktörlerinin Cronbach Alfa katsayıları ise sırasıyla, faktör 1 için ,83; faktör 2 için ,79 ve faktör 3 için ,63 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik düzeyi için ikinci bir kanıt olarak bir başka iç tutarlılık yöntemi olan testi yarılama yöntemi kullanılmıştır. Buna göre 20 maddelik ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı ,84 şeklinde hesaplanmıştır. Alt faktörler ise sırasıyla şu

şekilde hesaplanmıştır: Faktör 1 için ,82; faktör 2 için ,80 ve faktör 2 için ,60. Bu değerlere göre faktör 3 için elde edilen güvenirlik katsayısı kabul edilebilir düzeydeyken faktör 1 ve faktör 2 için elde edilen katsayılar yeterli düzeydedir.

Tartışma ve Sonuç

Ölçme işlemi, bir durum ya da olayı ifade etmede kolaylık sağlayan, durum ve olayları daha net ve sayısal olarak somutlaştırmaya yarayan bir süreçtir. Bir veya birden çok özelliğin gözlemlenerek bu gözlemlerin sayı ve sembollerle ifade edilmesine ölçme denilmektedir (Yaman, Sarışan Tungaç ve Bal İncebacak, 2019). İncelenen özelliğin ölçme işlemleri doğrudan ya da dolaylı olabilmektedir (Tekin, 2004). Öğrenmeye yönelik özellikler dolaylı yünden ölçülebildiğinden bireylerin kendilerine sunulan maddelere verdiği tepkiler önem kazanmaktadır. Bu çalışma da öğrencilerin doğrudan ölçülemeyen girişimcilik eğilimlerinin bir ölçek yardımıyla ölçülebilmesi için kullanılabilir bir araç geliştirmeyi hedeflemektedir.

Girişimcilik ülkelerin birbirleri ile rekabet etmelerinde ve gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesinde önemli bir kavramdır. Girişimci kişilerin yetişmesi için eğitim politikalarına da bu kavram girmiştir. Bunun sonucu olarak eğitim öğretim programlarına eklenmiştir. Verilen eğitimlerin başarılı olup olmadığının belirlenmesi için ölçülmesi gereklidir ve ölçme işlemi için de geçerlik ve güvenirlik düzeyi yüksek olan ölçme araçlarına gereksinim duyulmaktadır. Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Ölçeği Çemrek ve Girginer (2017) tarafından üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu amaçla bu ölçeğin ortaokul öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ortaya koyabilecek bir araç olarak uyarlaması hedeflenmiştir. Bunun için öncelikle ölçekte yer alan maddeler araştırmacılar tarafından uyarlama işlemlerine göre düzenlenerek ortaokul düzeyine uygun hale getirilmiştir. Daha sonra ölçeğin maddeleri uzman görüşleri de alınarak kapsam geçerliği bakımından incelenmiştir. Her madde sırası ile değerlendirildikten sonra ortaokul düzeyinde öğrenim gören 12 öğrenciye maddeler okutulmuş ve her bir maddenin anlaşılabilirlik düzeyleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu işlemden sonra maddelere son şekli verilerek gerekli analizler için örneklemden verilerin toplanması aşamasına geçilmiştir. Ölçeğin 30 maddelik ön formunun güvenirlik analizleri yapılmış ve bazı maddeler çıkarılarak Cronbach alfa katsayısı (α : ,88) hesaplanmıştır. Elde edilen bu değer, ölçme aracının tutarlı sonuçlar verdiği ve geçerlik ön şartını

sağladığı şeklinde değerlendirilmiştir. Ayrıca ölçeğin maddeleri için anti-imaj korelasyon katsayılarının faktör analizi yapmak için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Faktör analizi sonunda ölçeğin maddelerinin 3 faktöre yüklendiği belirlenmiştir. Toplam 8 maddeden meydana gelen 1. faktörün maddeleri, bireylerin bir hedefi gerçekleştirme becerisi ile ilgili ifadeleri kapsamaktadır. Bu nedenle bu faktör “hedef odaklılık” olarak isimlendirilmiştir. Bu faktör, uyarlanan ölçeğin maddelerine göre güven ve cesaret, kariyer ve kazanç, iş fikri, idealistlik, girişkenlik ve rekabetçilik faktörlerinin maddeleri bir araya gelmiştir. İlgili maddeler 3, 4, 6, 11, 17, 19, 20 ve 23 maddeler aynı faktöre yüklenmiştir. Bu maddeler incelendiğinde güven cesaret faktöründeki iki maddenin birinci faktöre yüklendiği diğerlerinin ise diğer iki faktöre yüklendiği görülmüştür. Kariyer ve kazanç, iş fikri, faktöründeki maddelerinde 3 faktöre dağıldığı görülmüştür. İdealistlik faktöründeki bir madde yeni ölçeğe eklenmiş, diğer maddeler çıkartılmıştır. Öğrenciler, bu kavramların soyut içerikleri nedeniyle bu maddeleri tam olarak kavramamış olabilirler. Uyarlanan ölçeğin girişkenlik, kendi işinin patronu olma ve rekabetçilik faktöründeki 9 maddeden yalnızca iki madde yeni ölçeğe eklenmiştir. İkinci faktör olan “girişkenlik” faktörü 2, 8, 9, 22, 25, 26, 28 ve 29. Maddelerinden meydana gelmiştir. Güven cesaret, kariyer ve kazanç, iş fikri, rekabetçilik, kendi işinin patronu olma, fırsatları algılama faktörlerindeki bazı maddeler bir araya gelmiştir. "İleri görüşlülük" olarak isimlendirilen üçüncü faktör 1, 5, 7 ve 10. maddelerden oluşmaktadır. Güven ve cesaret, kariyer ve kazanç ve iş fikri faktörlerindeki maddelerden oluşmuştur. Orijinal ölçek dokuz alt faktörden oluşurken uyarlanan ölçeğin üç faktörden oluşmasının temel gerekçesinin, veri toplanan öğrencilerin seviyeleri olduğu kabul edilmiştir. Orijinal ölçek üniversite, uyarlama çalışması ise ortaokul düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Üniversite ile ortaokul öğrencilerinin kavramlara yükledikleri anlamlar yanında özellikle kişisel deneyimlerinin ve yaşamdan beklentilerinin farklılığının ölçme aracının faktörlerinin değişkenlik göstermesinde etkili olduğu değerlendirilmiştir.

Öneriler

Bu çalışma kapsamında geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılan ölçeğin, son yıllarda hem dünyada hem de ülkemizde popüler olan ve eğitim programlarımıza giren girişimcilik konusunda yapılan çalışmalara yol gösterici olacağı varsayılmaktadır. Bu çalışmanın her eğitim kademesinde yer bulan girişimcilik eğiliminin ölçülmesinde ortaokul öğretmenlerine destek olması yanında diğer kademedeki eğitimcilere de yol göstereceği ileri sürülebilir. Çünkü ülkelerin kalkınmasında

çok önemli olan girişimcilik becerisinin belirli aralıklarla ve en az hata ile ölçülmesi bir zorunluluktur. Bu ve benzer araştırmaların sayısının artması ile girişimcilik eğitimi konusunda belirlenen hedeflerin gerçekleşme düzeyine ilişkin kuramsal bir çerçeve meydana gelebilir. Bu açıdan bu çalışmanın, girişimcilikle ilgili kuramsal çerçeveye katkı sağlaması beklenmektedir.

Girişimcilik sürekli güncellenen ve zamanın ihtiyaçlarına göre farklılaşan bir içeriğe sahiptir. Bu araştırmada üniversite düzeyi için geliştirilen bir ölçeğin ortaokula uyarlanmasında, dokuz faktörden oluşan yapının aksine üç faktörlü bir yapı elde edildiği görülmektedir. Bu durum her iki ölçeğin en azından alt boyutlar açısından amaçlarının farklılaşmasına neden olabilecektir. Bu nedenle yapılacak araştırmaların, uyarlanan ölçeğin orijinal ölçekten daha farklı boyutları ortaya çıkarma durumu göz önüne alınarak biçimlendirilmesi yararlı olacaktır. Bir ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğinin, o ölçme aracıyla toplanan verilerle ilişkili olduğu dikkate alınmalıdır. Çünkü bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor beceriler açısından önemli farklılıklar gösteren üniversite öğrencileri ile ortaokul öğrencilerinin ölçek maddelerini algılama biçimleri yanında verdikleri tepkiler de farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle araştırmacıların bu ölçme aracının alt faktörlerini inceleyerek problemlerine uygunluğunu kontrol etmelerinin, amaçlarına erişmeleri açısından yararlı olacağı söylenebilir. Bunun yanında bu ölçme aracı ile farklı bölgelerde veya ülke genelinde toplanacak verilerle yapılacak analizlerin genellenebilirliğin artmasına katkısının olacağı söylenebilir. Bu nedenle farklı araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda, uyarlanan ölçeğin farklı değişkenlerle ilişki kurularak kullanılması tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
- Avrupa Birliği Dijital Eylem Planı (2020). *Avrupa Birliği dijital eylem planı*. <https://bluesyemre.com/2020/11/15/avrupa-birligi-dijital-eylem-planı/> adresinden erişilmiştir.
- Avrupa Birliği Gençlik Stratejisi 2019-2027 (2018). *Avrupa Birliği gençlik stratejisi 2019-2027* <https://bilgivebeceri.org/2019/07/29/avrupa-birligi-genclik-stratejisi-2019-2027/#:~:text=AB%20Gen%20Stratejisi%20AB%20Konseyi,potansiyelini%20en%20C3%BCst%20d%C3%BCzeye%20C3%A7%20C4%B1karmakt%C4%B1r.> adresinden erişilmiştir.
- Avrupa Birliği Resmî Gazetesi (2014). *Girişimcilik stratejisi ve eylem planı 2014-2016* https://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mali%20Tablolar/Gisep_2015-2018_TR.pdf adresinden erişilmiştir.

- Avrupa Komisyonu/EACEA/Eurydice. (2016). *Avrupa'da okulda girişimcilik eğitimi: Eurydice raporu*. Lüksemburg: Avrupa Birliği Yayın Ofisi.
- Avrupa'da Girişimcilik Eğitimi Oslo Gündemi (2006). *Oslo agenda for entrepreneurship education in Europe*, Erişim adresi <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/8968/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>
- Avrupa'da Girişimcilik Yeşil Kitap (2003). *Avrupa'da girişimcilik yeşil kitap*. Enterprise Publications: Avrupa Komisyonu, Erişim adresi <http://kisi.deu.edu.tr//ethem.duygulu/yesilkitap.pdf>
- Bonnett, C., & Furnham, A. (1991). Who wants to be an entrepreneur? A study of adolescents interested in a young enterprise scheme, *Journal of Economic Psychology*, 12, 465-78.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Caird, S. (2013). *General measure of enterprising tendency test*. www.get2test.net. Open Research Online, <https://dx.doi.org/10.13140/RG.2.1.4243.7520>
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelik, H., Bacanak, A., & Çakır, E. (2015). Development of science laboratory entrepreneurship scale. *Journal of Turkish Science Education (TUSED)*. 12(3), 65-78. doi: 10.12973/tused.10147a
- Çemrek, F., & Girginer, N. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi üzerine bir araştırma. *VI. International Conference on Economics*, July, 25-27, 1-14. Paris: France, Econworld.
- Çokluk, Ö. S., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, S. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum.
- Deveci, İ. (2018). Ortaokul öğrencilerine yönelik fen tabanlı girişimcilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 2(1), 1-15.
- Deveci, İ., & Çepni, S. (2015). Öğretmen adaylarına yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 92-112. <http://dx.doi: 10.14687/ijhs.v12i2.3240>
- Dilsiz, İ., & Köllük, N. (2005). *Girişimcilik*. Detay Yayıncılık.
- Ercan, I., & Kan, I. (2004). Reliability and validity in the scales. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30, 211-216.
- Eroğlu, S., Deveci, H., & Gürdoğan Bayır, Ö. (2020). Ortaokul öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği'nin geliştirilmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(4), 1204-1224. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.696086>
- European Commission (2006). Implementing the community Lisbon programme: Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning. *Commission of the European Communities, Brussels*. http://aei.pitt.edu/42889/1/com2006_0033.pdf

- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. SAGE Publishing.
- Fineman, S. (1977). The achievement motive and its measurement: Where are we now? *British Journal of Psychology*, 68, 1-22.
- Girişimcilik 2020 Eylem Planı (2016). *Girişimcilik Eylem Planı 2020* (Entrepreneurship 2020 Action Plan), <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/6054/girisimcilik-eylem-planı-2020-entrepreneurship-2020-action-plan> adresinden erişilmiştir.
- Girişimcilik Eğitimi Tematik Çalışma Grubu Final Raporu ve Eğitim ve Öğretimde Girişimcilik Avrupa Konseyi Kararları (2014). https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/Egitim%20ve%20Kultur/web_egitim_ve_ogretim_2020_3.pdf adresinden erişilmiştir.
- Girişimcilik Eğitimi: Başarıya Giden Yol ve Eğitim ve Öğretim Aracılığıyla Genç Girişimciliği Teşvik Etmede Avrupa Parlamentosu Kararları (2015). <https://tyc.gov.tr/indir/hayat-boyu-ogrenme-icin-anahtar-yetkinlikler-ab-tavsiye-karari-i55.html> adresinden erişilmiştir.
- Hair, J., Anderson, R., Tatham, R., & Black, W. (1998). *Multivariate data analysis with readings* (5th Ed.). Prentice-Hall International Inc.
- Hambleton, R. K., & Patsula, L. (1999). Increasing the validity of adapted tests: Myths to be avoided and guidelines for improving test adaptation practices. *Journal of Applied Testing Technology*, 1(1), 1-16.
- Hansemark, O. H. (2000). Predictive validity of TAT and CMPS on the entrepreneurial activity, "start of a new business": A longitudinal study. *Journal of Managerial Psychology*, 15(7), 634-654.
- Hisrich, R.D. (1990). Entrepreneurship/intrapreneurship, *American Psychologist*, 45(2), 209-222.
- İlkokul öncesi, ilkokul ve ortaokul eğitimi kurumlarının standartlaşma kılavuzu (2016). http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_08/12103838_kilavuz_kitap_12_08_2016.pdf adresinden edinilmiştir.
- Kahl, J. A., (1965). Some measures of achievement orientation. *American Journal of Sociology*, 70, 668-669
- Liles, P. R., (1974). Who Are the Entrepreneurs, *M.S. U. Business Topics*, 1, 5-14.
- MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Zhang, S., & Hong, S. (1999). Sample size in factor analysis. *Psychological Methods*, 4, 84-99.
- McClelland, D. C, (1965). Achievement and entrepreneurship, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1, 389-392.
- MEB. (2018). *Fen bilimleri dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018 (2014). <http://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/017.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Meyer, H. H., Walker, W. B. & Litwin, G. H. (1961). Motive patterns and risk preferences Associated with Entrepreneurship, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 63, 570-574.

- Millî Eğitim Bakanlığı 2019–2023 Stratejik Planı (2019). 2019–2023 Stratejik Planı https://www.meb.gov.tr/stratejik_plan/ adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu (2019). 2023 Eğitim Vizyonu <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/ adresinden edinilmiştir>.
- Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı 2010-2014 (2010). Stratejik Planı 2010-2014 https://sgb.meb.gov.tr/Str_yon_planlama_V2/MEBStratejikPlan.pdf adresinden edinilmiştir.
- ONKPGGÖİKP (2014). 2014-2018 Onuncu kalkınma planı girişimciliğin geliştirilmesi özel ihtisas komisyon raporu. <http://www.sbb.gov.tr/ozel-ihtisas-komisyonu-raporlari/ adresinden erişilmiştir>.
- Öztürk, H. K. (2019). Almanya’da girişimcilik eğitimi ve okullarda uygulamalı örnekleri. *The Journal of International Scientific Researches*, 4(2), 222-233.
- Sarıtaş, A., & Duran, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin tespitine ilişkin bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 147-165.
- Şart, G. (2020). Bireysel girişimcilik eğilimi ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Applied Economic and Finance Studies*, 5(1), 58-72.
- Seçer, İ. (2018). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci: SPSS ve Lisrel ile faktör analizi uygulamaları*. Anı Yayıncılık.
- Şeker, H., & Gençdoğan, B. (2014). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme* (2. Baskı). Nobel yayınevi.
- Seo, S. (2006). A review and comparison of method for detecting outliers in univariate data sets. *Unpublished Master’ Thesis*, University of Pittsburgh, ABD.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2014). *Using multivariate statistics* (6th Ed). Pearson Education Limited.
- Tanrıverdi, H., Bayram, G. N., & Alkan, M. (2016). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisinin incelenmesi. *Journal of Entrepreneurship and Development*, 11(1), 1-29.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (17. Baskı). Yargı Yayınevi.
- Tiyek, R. (2018). KOSGEB girişimcilik eğitimlerinin değerlendirilmesi: Kırklareli örneği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 54-72
- Tolentino, L.R., Sedoglavich, V., Lu, V.N., Garcia, P.R.J.M., Restubog, S.L.D. (2014). The role of career adaptability in predicting entrepreneurial intentions: A moderated mediation model. *J. Vocat. Behav.* 85 (3), 403–412. <https://doi.org/10.1016/j.jvb>.
- Türker, D., & Sönmez Selçuk, S. (2009). Which factors affect entrepreneurial intention of university students? *Journal of European Industrial Training*, 33(2), 142-159.
- Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015-2018 (2015). https://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mali%20Tablolar/Gisep_2015-2018_TR.pdf adresinden edinilmiştir.

- Wennekers, A. R. M., & Thurik, A. R. (1999). Linking entrepreneurship and economic growth, *Small Business Economics*, 13(1), 27-55.
- Yalçın İncik, E., & Uzun, N. (2017). Bireysel girişimcilik algı ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 471-485.
- Yaman, S. (2016). Ortaokul öğrencileri için fen öğrenmeye yönelik öz-yeterlik inanç ölçeği uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 123-140.
- Yaman, S., Sarışan Tungaç A., & Bal İncebacak, B. (2019). STEM eğitimine yönelik umut ve hedefler ölçeği uyarlaması: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1257–1271. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3056>
- Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi (2009). *Hayat boyu öğrenme strateji ve eylem planı*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140716-8-1.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Yaşam Boyu Öğrenme Temel Yeterlikleri Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tavsiye Kararları (2008). https://www.myk.gov.tr/images/articles/TYC/Tyc_bilgi_merkezi/Tanitim_materyalleri/AY_C_10Yil.pdf <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=19190&langId=en> adresinden edinilmiştir.
- Yıldız, B. (2019). The effect of organizational identity and entrepreneurial orientation on the corporate reputation: A propositional review. *Journal of Global Strategic Management*, 12(2), 87-94.
- Yılmaz, E., & Sünbül, A. M. (2009), Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 195-203.
- Zacher, H., Biemann, T., Gielnik, M. M., & Frese, M. (2012). Patterns of entrepreneurial career development: An optimal matching analysis approach. *International Journal of Developmental Science*, 6(3-4), 177-187. <https://doi.org/10.3233/DEV-2012-12111>.

Extended Abstract:

The fact that entrepreneurship skills are used in many areas and both shape education policies and affect the economy reveals the importance of the subject. The tendency is essential in the entrepreneurship process, as it is in every field (Dilsiz & Kölük, 2005). The learning of individuals who receive entrepreneurship education is related to their entrepreneurial tendencies (Jeonghwan 2008, cited in Tanrıverdi, Bayram, & Alkan, 2016). In this respect, measuring the efficiency of individuals after their entrepreneurship training will contribute to the determination of entrepreneurial tendencies. For this reason, measurement tools with high reliability and validity levels are needed in this area.

The research aims to develop a measurement tool for the entrepreneurial tendencies of secondary school students in entrepreneurship education. The scale adaptation process followed the scale adaptation process. 1) Identifying the Need and Deciding on the Variable to Measure, 2) Determining the Scale Meet and Adapt to the Need, 3) Adaptation of the Scale to the Relevant Level, 4) Preparation of the Physical Structure of the Measurement Tool, 5) Selecting the Sample of the Measurement Tool, 6) Making a Pilot Application, 7) Finalizing the Scale and Applying Sampling, 8) Performing Reliability and Validity Studies of Scale Results and 9) Reporting the Adaptation Process. This is a methodological validity and reliability study in which the adapts of the Entrepreneurship Trends In University Students developed by Çemrek and Ginginer and consisting of 30 items is adapted. For this purpose, the reliability level of the items in the 30-item form was first tested with the Cronbach Alpha Method since a graded scale was used. After removing items 12, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 27, and 30, whose correlation value was below 0.30, from the test, the Cronbach Alpha coefficient of the 20-item measurement tool was calculated as 0.88. The Sampling of this research consisted of 996 students from 5-8 grades of 6 different secondary schools. Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted to test the factor structure of the measurement tool and the suitability. EFA results show that the adapted survey can be established on three factors. The anti-image correlation value was checked to determine the secondary school level sample fit measure of the scale, and it was determined that the number of intervals of the items was between .63 and .95. According to the results of factor analysis ($\chi^2=4289.53$; $p<.01$), it can be said that the validity level of the scale is high. These results were tested using different methods. The sub-factors of the scale are "Goal Orientation," "Assertiveness," and "Foresightness." It is believed that the scale adapted within the scope of this study, whose validity and reliability analyzes are performed, will guide the studies on entrepreneurship, which has become popular both in the world and in our country in recent years and is included in our education programs. With this study, it is thought that it will be beneficial to both teachers and researchers and academicians doing graduate education, and it is thought that it will contribute to their studies with a valid and reliable scale that they can use in their research. There is a need for new research on whether the training given in entrepreneurship learning is effective or not.

As a result of these researches, it can be expected that a theoretical framework will be formed regarding the level of realization of the goals determined in the field of entrepreneurship

education. In this respect, it is expected that this study will contribute to the theoretical framework. This study shows that the survey is suitable in terms of reliability and validity and can be used mainly at the secondary school level. Entrepreneurship has content that is constantly updated and differentiated according to the needs of the time. In the adaptation of a scale developed for university-level to secondary school in this study, it is seen that a three-factor structure was obtained, unlike the nine-factor structure. This situation may cause the aims of both scales to differ, at least in terms of sub-dimensions. For this reason, it will be helpful to shape the researches to be made by considering the situation that this new scale reveals different dimensions than the original scale. Considering that validity and reliability are related to the answers given, university students and secondary school students who show significant differences in cognitive, affective, and psychomotor skills and how they perceive the scale items also differed. For this reason, it can be said that it would be beneficial for researchers to check the suitability of this measurement tool for their problems by examining the sub-factors of this measurement tool in terms of reaching their goals.

ORTAOKUL DÜZEYİNE YÖNELİK GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ÖLÇEĞİ

Madde No	Madde
	Faktör 1: Hedef Odaklılık
3	Sezgilerime güvenerek her işi başarabilirim
4	İnsan cesaretiyle ve inancıyla her engeli aşabilir.
6	Farklı fikirler yeni oluşumlar için yapıcı etkiler oluşturur.
11	Belirli bir ücretle çalışmaktansa kendi fikirlerimi hayata geçirecek işlere yönelmeyi tercih ederim.
17	Kendimi büyük hedeflere ulaşma konusunda azimli buluyorum.
19	Başarı için doğru zamanda doğru işi yapmak gerekir
20	Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yapmayı tercih ederim.
23	Bir işe başlarken iyi bir plan hazırlamak tüm sorunları çözer.
	Faktör 2: Girişkenlik
2	Girişimci kelimesi beni tanımlar
8	Rahat yaşama standardı için risk üstlenilmelidir.
9	Girişimcilik eğitimi üniversitelerde verilmelidir
22	Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar
25	Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım.
26	Bir konu üzerinde farklılık yaratacak düşünceler ortaya koyma yeteneğine sahibim.
28	Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm.
29	Yeni, ilginç, hatta çılgın fikirleri üretme yeteneğine sahibim.
	Faktör 3: İleri görüşlülük
1	Boş vakitlerimi sosyal faaliyetlere ayırmayı tercih ederim.
5	Maddi kazanç sağlamayacak hiçbir faaliyete dâhil olmak istemem.
7	Garantili ve sürekli bir iş yerine kariyer imkânı sunan bir iş tercihimdir.
10	Başarılı bir girişimcilik için iyi bir iş fikri ve fırsatların değerlendirilmesi paradan daha önemlidir.

ETİK BEYAN: "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Ölçeği'nin Ortaokul Düzeyine Uyarlanması" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Girişimsel Olmayan Klinik araştırmalar Etik Kurulu'ndan 29.11.2019 tarih ve 2019/354 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. " Katkılarınız için teşekkür ederiz.